

ських різних країн, у тому числі США, що мають розгалужену децентралізовану систему управління правоохоронними органами та рівні, за яких використовується зброя як метод припинення протиправних дій [8, с. 1].

Порівняння правових аспектів використання вогнепальної зброї у США та Україні зробимо на підставі найважливішого правового акта в Україні, який регулює використання зброї поліцейськими – Закону України «Про Національну поліцію» та регламенту застосування сили, який використовується одним із найбільших та найнебезпечніших з криміногенної точки зору поліцейських підрозділів США – міською поліцією Лас-Вегаса (The Las Vegas Metropolitan Police Department).

Український поліцейський застосовує вогнепальну зброю як останній аргумент і «найбільш суворий захід примусу». В американському відповіднику, рівень силової протидії відповідає рівню Deadly Force, тобто такого, який може призвести до смерті за допомогою зброї. Також американський поліцейський, як і український, має використовувати вогнепальну зброю тільки у визначених випадках [1, с. 36].

Український поліцейський, зокрема, має право використати зброю для відбиття нападу на нього, членів його сім'ї, захисту інших осіб, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю та для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі. Також передбачено протидію із зброєю під час відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення, затримання особи під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, яка намагається втекти, для зупинки транспорту шляхом його пошкодження. Важливо зазначити, що в усіх випадках межа дій правопорушника має бути об'єктивно небезпечною і нести безпосередню загрозу життю і здоров'ю людей [5, с. 1].

Параметри використання зброї (Deadly Force) обумовлюються для американського поліцейського «об'єктивною розумністю» для захисту себе або інших людей від смерті та тяжких тілесних ушкоджень, а також для запобігання втечі злочинця. Перед застосуванням зброї поліцейський за можливості попереджає про її використання вигуком: «Поліція! Стояти (Stop), або я буду стріляти!». Це корелюється із відповідними приписами українського законодавства, яке встановлює можливість використання зброї після попередження, але із виключеннями в разі неможливості попередження про її застосування.

Таким чином, можемо зробити висновок про спорідненість вимог до застосування вогнепальної зброї правоохоронними підрозділами поліцейського спрямування у США та Україні та схожих законодавчих позиціях. Разом з тим варто зазначити, що в Україні всі ці вимоги апелюють виключно до закону, а в США встановлюються за необхідності і корелюються щорічно із певними уточненнями у відповідь на реальні потреби суспільства та громадян у захисті.

1. Las Vegas Metropolitan Police Department. URL: <http://www.lvmpd.com/enus/InternalOversightConstitutionalPolicing/Documents/Use-of-Force-Policy-2017.pdf>. 36 с.
2. Орловський Б.М. Застосування зброї працівниками правоохоронних органів: необхідна обора чи виконання службових повноважень. *Правова держава*. 2010. № 12. 414 с.
3. Основные принципы применения силы и огнестрельного оружия должностными лицами по поддержанию правопорядка. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/firearms.shtml
4. Права людини і професійні стандарти для працівників міліції та пенітенціарних установ в документах міжнародних організацій / упоряд. Т. Яблонська. Київ; Амстердам: Українсько-Американське бюро захисту людини, 1996. 228 с.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19/print1502963361252471>
6. Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VII Всеукраїнської наук.-практ. конф. (19 жовтня 2016 року). Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2016. 634 с.
7. Рак Р. Що таке «Теорія розбитих вікон»? URL: <https://theukrainians.org/teoriya-rozbytyh-vikon/>
8. Chris E. McGoey Use of Force. URL: <http://www.crimedoctor.com/use-of-force.htm>

Мусаєлян Дмитро Пушкінович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

Незаконність обігу зброї є одним із факторів, що негативним чином впливають на стан національної безпеки в нашій державі. Зміни, що відбуваються останніми роками в економічному, суспільному та політичному житті нашої країни, призводять до необхідності

вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, зокрема тих, що виникають у сфері обігу зброї. Саме державне регулювання обігу зброї, вибухових речовин є досить важливим, оскільки їх корисні властивості, в деяких випадках, можуть заподіяти шкоду інтересам, що охороняються законом.

Дослідженню даної теми були присвячені роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених: В.Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, О.Ф. Андрійка, О.М. Бандурки, Д.Н. Бахраха, Ю.П. Битяка, В.В. Богуцького, І.П. Голосніченка, О.М. Джузи, Ю.В. Дубка, О.В. Дьяченко, В.В. Зуй, Р.А. Калюжного, А.А. Кармолицького, С.В. Ківалова, А.П. Ключніченко, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, В.В. Конопльова та ін.

У розгляді питання забезпечення адміністративно-правових режимів основоположним є обов'язкове виконання усіх правил поведінки усіма суб'єктами правовідносин. Сфера, що регулюється відповідним режимом, вирізняється особливою важливістю для суспільства, саме тому нормативно-правові акти, що становлять правову основу режиму обігу зброї, повинні мати твердий механізм їх незмінної реалізації. Тобто мати чітку регламентацію порядку застосування норм, систему контролю і моніторингу, роз'яснювальні заходи, відповідні санкції за порушення встановлених норм. Сукупність цих правових та організаційних заходів становить комплексний юридично-адміністративний режим.

Метою даної роботи є дослідження забезпечення режиму обігу зброї засобами адміністративного примусу, зокрема встановленням адміністративної відповідальності за недотримання, обов'язкових для виконання, режимних правил.

Згідно зі статтею 23 Кодексу України про адміністративні правопорушення, мірою відповідальності є адміністративне стягнення, що застосовується з метою виховання особи, яка скоїла адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання скоєнню нових правопорушень як самим правопорушником, так й іншими особами [1].

Особливістю заходів адміністративного примусу є більш спрощений процесуальний порядок, на відміну від процесуальних регламентів застосування інших видів заходів державного примусу. Заходи адміністративного примусу в правовому режимі обігу зброї включають у себе: заходи адміністративного попередження; заходи адміністративного припинення; заходи адміністративного стягнення; заходи забезпечення провадження справ про адміністративні порушення.

Досліджуючи питання адміністративно-правового регулювання відносин, пов'язаних з реалізацією права громадян на зброю, слід зауважити, що, згідно з інструкцією, перевірка порядку зберігання вогнепальної зброї проводиться не менше одного разу на рік, при цьому не врегульована кількість максимально допустимих перевірок на рік. З метою забезпечення конституційного права громадян на недоторканність майна необхідно передбачити не тільки мінімальну, а й максимальну кількість таких перевірок.

Крім цього, також необхідно звернути увагу на той факт, що нормативними правовими актами України не передбачено перевірки порядку зберігання газових пістолетів і револьверів. Це також вимагає правового регулювання. Адже, якщо існує певний порядок зберігання спеціальних засобів і встановлена відповідальність за його порушення, то мають бути законодавчо визначені й контрольні заходи щодо перевірки його дотримання.

Важливе профілактичне значення має періодична перереєстрація зброї (один раз на три роки), під час якої здійснюється перевірка наявності, технічного стану, умов зберігання зброї та спеціальних засобів, збираються дані про стан здоров'я власника зброї, стягується плата за послуги. Говорячи про попереджувальні заходи, варто зазначити, що з метою запобігання правопорушенням у цій сфері допускається превентивне примусове вилучення вогнепальної та інших видів зброї. Підставами може бути поведінка або стан людини, яка володіє даними виробами. Мається на увазі зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних або психотропних засобів без призначення лікаря, систематичні порушення громадського порядку, психічне захворювання, засудження особи за вчинення злочину та ін.

Таким чином, можна сказати, що адміністративно-правовий режим обігу зброї являє собою цілісну систему, засновану на методах, властивих відповідній галузі права, регулювання усіх видів правовідносин, що виникають у сфері обігу зброї, і має на меті захист та забезпечення державних і суспільних інтересів, що охороняються законами України у сфері обігу зброї.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122 (із змінами та доп.).